

Spis treści

WSTĘP	7
-------------	---

CZĘŚĆ I METODA

ROZDZIAŁ I Teoria wobec Zagłady. Teoria wobec przeszłości	25
1. Nauka – literatura – moralność. Teoria historii wobec Holocaustu	27
Historiografia, czyli Berela Langa teoria Zagłady	31
Literatura, czyli Haydena White'a teoria Zagłady	34
Moralność, czyli spotkanie	38
2. Literatura a historia, czyli czego (i jak) może szukać w literaturze zainteresowany przeszłością	40
Historia i literatura – kilka dystynkcji	41
Literatura jako zbiór faktów – historyk poszukuje zdarzeń	42
Literatura jako źródło myślenia – historyk poszukuje idei społecznych	44
Literatura jako składnik minionego świata – (nowy) historyk tropi ideologię ..	45
Ponownie moralność	47
Podsumowanie	49

CZĘŚĆ II WYŁONENIE, CZYLI DRUGA POŁOWA LAT OSIEMDZIESIĄTYCH

ROZDZIAŁ II Lata 1987–1989 – próba syntezy	53
Dyskurs lat 1985–1989. Próba syntezy	53
Akt narracyjny jako <i>anamnesis</i>	66
W stronę reportażu	72
ROZDZIAŁ III Oswajanie Zagłady. <i>Początek</i> Andrzeja Szczypiorskiego	82
Krytycy o narracji <i>Początku</i>	83
Początek, ale czego?	93
Podsumowanie	96

ROZDZIAŁ IV	Cena wzniosłości. <i>Zagłada</i> Piotra Szewca	99
1.	Narracja <i>Zagłady</i>	100
	Kim jest narrator <i>Zagłady</i> ?	100
	Jak autor doświadczył przeszłości	103
	Wzniosłe doświadczenie przeszłości	104
	Wyzwolony przez fotografię akt doświadczenia	107
2.	Między historią a mitem	110
	Nostalgia i wzniosłość	111
	Mit <i>contra</i> historia	115
	<i>Zagłada</i> suponowana	117
	<i>Zagłada</i> według Piotra Szewca	119

ROZDZIAŁ V Autotematyzm i *Zagłada*.

	<i>Umschlagplatz</i> Jarosława Marka Rymkiewicza	122
--	--	-----

1.	Ludzie – miejsca – idee. Preliminaria lekturowe	122
	Powieść czy świadectwo. Wprowadzenie do lektury	123
	Postacie i powinności	125
	Miejsca i rzeczy	127
	Idee i problemy ogólne: totalitaryzm, teologia, naród, język	130
2.	<i>Umschlagplatz</i> jako autotematyczna opowieść o <i>Zagładzie</i>	131
	Czym jest autotematyzm?	132
	<i>Umschlagplatz</i> a problem koherencji tekstu	136
	Historia a literatura	138
	Historia mentalności według Rymkiewicza	139
	Autora uwagi na temat pisania	141
	<i>Umschlagplatz</i> na tle prozatorskiej twórczości Rymkiewicza	143
	Podsumowanie	147

CZĘŚĆ III ROZPROSZENIE CZYLI LATA DZIEWIĘDZIESIĄTE

ROZDZIAŁ VI	Lata 1989–1999 – próba syntezy	153
	Przełom roku 1989	154
	Przełom roku 1989 z perspektywy żydowskiej	158
	Proza lat dziewięćdziesiątych wobec Holocaustu. Próba syntezy	160
	Głosy z zewnątrz. Fink – Akavia – Amiel	171
	Długa pamięć <i>Zagłady</i>	176
	Polska historiografia lat dziewięćdziesiątych wobec <i>Zagłady</i>	183
	Podsumowanie	190

ROZDZIAŁ VII	Interioryzacja Zagłady.....	193
	Interioryzacji odsłona pierwsza, czyli Zagłada jako efekt nowoczesności. <i>Nowoczesność i Zagłada</i> Zygmunta Baumana	193
	Interioryzacji odsłona druga, czyli spór o <i>Czarne karty powstania</i>	205
	Interioryzacji odsłona trzecia, czyli spór wokół oświęcimskich krzyży. Dwie pamięci o Auschwitz	217
	Podsumowanie	225
ROZDZIAŁ VIII	Regionalne historie Zagłady. <i>Żydzi płoccy. Dzieje i martyrologia 1939–1945</i> Jana Przedpeńskiego ...	226
	Regionalne historie Zagłady – dookreślenia	228
	<i>Żydzi płoccy</i> Jana Przedpeńskiego jako przykład regionalnej historii Zagłady	235
	Dobrzy polscy sąsiedzi	239
	Epilog, czyli regionalne historie Zagłady w nowym tysiącleciu	245
ROZDZIAŁ IX	Wobec nicości. <i>Kamień graniczny</i> Piotra Matywieckiego	249
	W stronę autobiografii	252
	W stronę tradycji heideggerowskiej	255
	W stronę języka	259
	W stronę nicości	263
	W stronę przeszłości	268
	Głos wołającego na puszczy	273
ROZDZIAŁ X	Dzieci Holocaustu wspominają. Późne świadectwa Wilhelma Dichtera, Michała Głowińskiego i Romy Ligockiej	276
	Między literaturą a wspomnieniem. <i>Koń Pana Boga</i> Wilhelma Dichtera	277
	„Błyski pamięci”. <i>Czarne sezony</i> Michała Głowińskiego	282
	Odnajdywanie siebie. <i>Dziewczynka w czerwonym płaszczyku</i> Romy Ligockiej	286
	Zagłada oczyma dziecka. Dziecięcy narrator wobec Holocaustu	290
	Meandry ujawnienia	294
	Podsumowanie	298
ROZDZIAŁ XI	Inny na opak, czyli o rewizjonizmie. <i>Tematy niebezpieczne</i> Dariusza Ratajczaka	300
	Strategia „kozła ofiarnego”, czyli casus Dariusza Ratajczaka	305

„Kłamstwo oświęcimskie” jako argument w sporze z postmodernizmem	308
Rewizjonizm jako wyzwanie dla konstruktywizmu	311
Zagłada jako przedmiot wiary	315
ROZDZIAŁ XII Miłość – język – Zagłada. <i>Tworki</i> Marka Bieńczyka	318
Romantyczna miłość a Zagłada	321
„Upojeni szczęściem, bogom podobni, śnili złoty sen o miłości, co wszystko zwycięża” [T102]. <i>Tworki</i> jako powieść fabularna o niespełnionej miłości	323
„Trzeba dać im wreszcie szansę wypełnienia całej linii, pełnego oddechu od marginesu do marginesu, teraz kiedy już po wszystkim”. [T7] Konsekwencje zastosowania romantycznego toposu	326
„Teraz ja też się muszę zapisać. Na śmierć” [T 185]. <i>Tworki</i> jako powieść o języku	329
„Przecież pan wie. Jej nie ma. Ona nie żyje” [T180]. <i>Tworki</i> jako powieść o kresie języka	333
„Toteż myślę, że właśnie po tych wykrzyknikach mogę podjechać niczym po szynach, po wąskich torach, magiczną kolejką w tamte okolice”. [T9] <i>Tworki</i> jako ponowoczesna opowieść o Zagładzie	335
ROZDZIAŁ XIII Uhistorycznianie i odhistorycznianie Zagłady, czyli problemy historycznej syntezy Holocaustu. <i>Wojna i okupacja</i> Teresy Prekerowej oraz <i>Z dziejów wielkiej katastrofy narodu żydowskiego</i> Mariana Fuxsa	339
Półowa lat dziewięćdziesiątych jako zmiana formacji intelektualnej w polskiej historiografii	343
<i>Uhistorycznianie Zagłady</i>	349
Zagłada jako całkowite zaskoczenie, czyli odhistorycznianie Zagłady	353
Poza dychotomie	357
Podsumowanie	359
CZĘŚĆ IV. PORÓŻNIENIE CZYLI POCZĄTEK NOWEGO TYSIĄCLECIA	
ROZDZIAŁ XIV Lata 2000–2003 – próba syntezy	363
Proza lat 2000–2003. Rekonesans	364
Proza autobiograficzna a problem falsyfikatu	369
Historiografia lat 2000–2003.	377

ROZDZIAŁ XV	Dwa głosy – dwa światy. <i>Z Auszwicu do Belsen</i> Mariana Pankowskiego oraz <i>Podzwonne dla dzwonnika</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego	388
	W świecie obozowej groteski	389
	Chryścianizowanie Zagłady	397
	Podsumowanie	405
ROZDZIAŁ XVI	Historia contra literatura, Polacy contra Polacy. <i>Sąsiedzi</i> Jana Tomasza Grossa	408
1.	Opus	411
	Przed <i>Sąsiadami</i>	411
	Wprowadzenie	412
	Źródła	414
	Zanim spalono stodołę	416
	Sprawcy	418
	Zbrodnia	419
	Refleksje	422
	Wezwanie	425
2.	Debata	426
	<i>Sąsiedzi</i> – pierwsze trudności lekturowe	426
	Szarota vs Gross. Inauguracja	430
	„Obiektywni” historycy vs Gross	435
	Strzembosz vs Gross	441
	Śledztwo Instytutu Pamięci Narodowej	449
	<i>Argumentum ad metum</i> czyli język lęku – Nowak, Pająk, Niekrasz	455
	Obrońcy Grossa	466
	Inne wątki debaty	469
	Podsumowanie	472
ZAKOŃCZENIE,	czyli o książkach, które mogłyby jeszcze zostać napisane	475
	WYKAZ SKRÓTÓW	479
	BIBLIOGRAFIA	481
	INDEKS	541